

V Bruselu dne 17.12.2015
COM(2015) 660 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění nařízení (ES) č. 1013/2006 ze dne 14. června 2006 o přepravě odpadů

Vznik, zpracování a přeshraniční přeprava nebezpečných a jiných odpadů v členských státech Evropské unie v letech 2010–2012
{SWD(2015) 291 final}

OBSAH

1.	Úvod.....	2
2.	Podávání zpráv členskými státy.....	3
3.	Vznik nebezpečných odpadů	4
4.	Přeprava odpadů z členských států	5
5.	Přeprava odpadů do členských států.....	6
6.	Nedovolená přeprava, inspekce a donucovací opatření.....	7
7.	Obecné závěry.....	9
8.	Další kroky.....	10

VÝVOJ TÝKAJÍCÍ SE VZNIKU, ZPRACOVÁNÍ A PŘEPRAVY NEBEZPEČNÝCH A JINÝCH ODPADŮ V ČLENSKÝCH STÁTECH EU V LETECH 2010–2012

1. ÚVOD

Pohyb nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování se řídí Basilejskou úmluvou o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování ze dne 22. března 1989, jejíž smluvní stranou je Evropská unie (EU). Všeobecným cílem úmluvy je ochrana lidského zdraví a životního prostředí před nepříznivými účinky nebezpečných odpadů.

EU spolu se zeměmi Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a dalšími třetími zeměmi, které jsou smluvními stranami Basilejské úmluvy, zřídila systém pro dozor nad přepravou odpadů a její kontrolu v rámci hranic EU. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 ze dne 14. června 2006 o přepravě odpadů¹ (dále jen „nařízení“) provádí úmluvu do práva Unie. Nařízení, které je přímo použitelné v členských státech, bylo v roce 2014 pozměněno nařízením (EU) č. 660/2014².

Každý kalendářní rok předkládají členské státy sekretariátu úmluvy zprávu za předchozí kalendářní rok, která vypovídá o právních předpisech, provádění a opatřeních na ochranu životního prostředí³. Zpráva spolu s dalšími informacemi ve formě odpovědi na dotazník o provádění je rovněž zaslána Komisi⁴. Podle čl. 51 odst. 4 nařízení Komise na základě těchto odpovědí zaslaných členskými státy vypracuje každé tři roky zprávu o provádění. V tomto případě byl pro členské státy mezním datem pro zaslání informací týkajících se období 2010–2012 Eurostatu stanoven 18. červen 2014.

Toto je čtvrtá zpráva o provádění nařízení a pokrývá období 2010–2012. Třetí zpráva zveřejněná v srpnu v roce 2012 pokrývala období 2007–2009. Podrobné informace založené na zprávě členských států sekretariátu Basilejské úmluvy za období 2007–2012 jsou k dohledání v oddílech A a B pracovního dokumentu, který je připojen k této zprávě. Odpovědi členských států na dotazník o provádění za období 2010–2012 lze nalézt v oddíle E pracovního dokumentu. Kvantitativní údaje o vzniku, zpracování a přepravě odpadů jsou shrnuty v tabulkách a číselných údajích v oddílu A pracovního dokumentu. Klíčové definice jsou uvedeny v dodatku A.1.0 pracovního dokumentu.

Tato zpráva o provádění rovněž porovnává odpovědi obdržené od 27 členských států⁵ za období 2010–2012 s odpověďmi za období 2007–2009. Některé údaje za období 2007–2009 uvedené v této zprávě se liší údajů, na které se odkazuje ve zprávě za období 2007–2009, protože byly zohledněny odpovědi od členských států, které byly mezitím poskytnuty.

¹ Úř. věst. L 190, 12.7.2006, s.1.

² Úř. věst. P 189, 27.6.2014, s. 135.

³ Ustanovení čl. 51 odst. 1 nařízení (ES) č. 1013/2006.

⁴ Ustanovení čl. 51 odst. 2 nařízení (ES) č. 1013/2006.

⁵ S výjimkou Chorvatska, které přistoupilo k Evropské unii dne 1. července 2013.

Basilejská úmluva používá pojem „dovoz“ a „vývoz“ pro veškerou přepravu do země nebo ze země, která je stranou úmluvy. Podle právních předpisů EU se tyto pojmy vztahují pouze na pohyb z EU a do EU jako celku. V tomto dokumentu jsou však oba pojmy objevující se v uvozovkách chápány ve smyslu, ve kterém jsou používány v rámci Basilejské úmluvy, tj. zahrnují externí přepravu, jakož i přepravu v rámci EU mezi členskými státy.

2. PODÁVÁNÍ ZPRÁV ČLENSKÝMI STÁTY

V době přípravy této zprávy odpověděla většina členských států na oba dotazníky - tedy dotazník k Basilejské úmluvě i dotazník Komise pro roky 2010–2012⁶. Ačkoli všechny zprávy za rok 2012 měly být předloženy Komisi do 31. prosince 2013, lhůta však byla prodloužena. Mezní datum pro analýzu kvantitativních údajů obsažených ve zprávě podle Basilejské úmluvy bylo 18. června 2014. Basilejské zprávy Irska, Litvy, Lucemburska a Španělska za rok 2012 byly předloženy po tomto mezním datu a z tohoto důvodu nemohly být při přípravě oddílu A pracovního dokumentu zohledněny.

Z údajů týkajících se celkového množství odpadu přepravovaného mezi členskými státy vyplynuly některé nesrovnalosti v množství vykázaných zeměmi „vývozu“ a „dovozu“. Nejméně přesným rokem předkládání zpráv byl rok 2011, kdy množství „dovezeného“ nebezpečného odpadu bylo o 17 % vyšší než množství „vyvezeného“ odpadu. Pokud jde o přepravu veškerého odpadu, na nějž se vztahuje postup předchozího písemného oznámení a souhlasu, který je zde označován jako oznámený odpad, činil tento rozdíl 5 %. V případě nebezpečného odpadu v roce 2012 byl tento rozdíl 10 % (1 % veškerého oznámeného odpadu) a pro rok 2010 činil rozdíl 12 % (2 % veškerého oznámeného odpadu). Tyto značné rozdíly jsou důkazem o potřebnosti elektronické výměny dat na úrovni EU, kterou by využívaly příslušné orgány všech členských států.

Lucembursko bylo jedním z členských států, který ve svých zprávách patrně uváděl podstatně menší množství vyvezeného odpadu. V roce 2011 Lucembursko uvedlo, že „vyvezlo“ celkem 103 000 tun oznámeného odpadu do Německa, avšak Německo uvedlo, že v témže roce dovezlo z Lucemburska 498 000 tun odpadu. Podobná situace je zřejmá mezi Lucemburskem a Belgií.

Pro srovnání, v roce 2009 byl údaj týkající se množství nebezpečného „dovezeného“ odpadu pouze o 0,3 % nižší než množství „vyvezeného“ odpadu. V roce 2008 bylo toto množství o 20 % nižší. U veškerého oznámeného odpadu v roce 2009 byl tento údaj o 9 % vyšší.

Jedním z možných vysvětlení zjištěných nesrovnalostí je skutečnost, že členské státy nemusejí vykazovat přepravu odpadu stejným způsobem. „Vývozci“ a „dovozci“ odpadu musí vyplnit formulář oznámení a průvodní doklad uvedené v přílohách IA a IB uvedeného nařízení. Ve formuláři oznámení se dotazuje na „celkové plánované množství“ odpadu, které má být přepraveno, zatímco v průvodním dokladu se má uvést „skutečné množství“, které bylo přepraveno. Odlišné údaje vykázané členskými státy pro tyto dvě hodnoty by mohly vést ke zjištěným nesrovnalostem.

⁶ Zprávy předložené Polskem podle čl. 51 odst. 2 za roky 2010 a 2011 byly totožné.

3. VZNIK NEBEZPEČNÝCH ODPADŮ

Nebezpečné odpady jsou definovány podle seznamu toků odpadů a/nebo složek (položky Y1–18 a Y19–45 podle kategorií úmluvy) a podle určitých nebezpečných vlastností. Pokud se však odpad považuje za nebezpečný podle vnitrostátních právních předpisů, pro účely úmluvy spadá pod tuto definici také. „Ostatními odpady“ se v této souvislosti rozumí odpady shromážděné z domácností a zbytky vzniklé při spalování odpadu z domácností; dvě kategorie odpadů, které vyžadují zvláštní pozornost a jsou předmětem obdobných kontrol jako nebezpečné odpady podle Basilejské úmluvy (položky Y46 a Y47). Úplný seznam kódů Y podle úmluvy je uveden v oddíle D pracovního dokumentu⁷.

V době, kdy byla tato zpráva připravena, nebyly ještě údaje o celkovém množství vzniklých nebezpečných odpadů úplné, neboť některé státy neposkytly informace⁸. Chybějící údaje se doplnily pomocí odhadů vycházejících z údajů z předchozích let.

V roce 2012 v EU-27 vzniklo 76 milionů tun nebezpečných odpadů. V roce 2011 to bylo 75 milionů a v roce 2010 to bylo 76 milionů. Od roku 2007 do roku 2009 a od roku 2010 do roku 2012 se celkové množství vzniklého nebezpečného odpadu snížilo o 4 %. Průměrné množství vzniklé za rok v období 2007–2009 bylo 79 milionů tun a v období 2010–2012 to bylo 75 milionů tun. Při zvážení dlouhodobého vývoje mezi lety 2000 a 2012 se však ukazuje, že množství nebezpečného odpadu vzniklého za rok se zvýšilo o 26 %.

V tomto vykazovaném období celkové roční množství vzniklých nebezpečných odpadů na obyvatele v EU27 v roce 2012 dosáhlo 151 kg, v roce 2011 to bylo 149 kg a v roce 2010 to bylo 151 kg. Tyto údaje ukazují pokles z průměrného množství 158 kg v období 2007–2009, ale od roku 2000 nárůst o 22 %. Možným vysvětlením tohoto jevu je skutečnost, že v důsledku finanční a ekonomické krize vzniklo méně odpadu.

Podobně jako v letech 2007–2009 vyprodukovalo také v období 2010–2012 největší množství nebezpečného odpadu Německo, přičemž v roce 2012 to bylo 17 milionů tun. Následovala Itálie a Francie, přičemž každá země vyprodukovala 11 milionů tun. Malta v roce 2012 vyprodukovala nejméně odpadu, a to 27 000 tun. Následovalo Slovinsko se 78 000 tunami a Lotyšsko s 85 000 tunami. Největší nárůst byl zaznamenán na Kypru, kde bylo v roce 2011 vyprodukováno 84 000 tun a v roce 2012 to bylo 480 000 tun. K největšímu poklesu došlo v Bulharsku, které v roce 2010 vyprodukovalo 647 000 tun a v roce 2012 pouze 160 000 tun. Členské státy k těmto změnám neposkytly žádné zdůvodnění.

Pokud jde o množství nebezpečného odpadu přepočtené na jednoho obyvatele, vykazovalo v období 2010–2012 nejvyšší údaje Estonsko a stejně tomu bylo i v období 2007–2009, přičemž průměr na jednoho obyvatele činil 6 902 kg. Rumunsko vyprodukovalo v období 2010–2012 nejmenší množství odpadu, přičemž průměr činil

⁷ Kódy Y podle Basilejské úmluvy slouží ke kategorizaci druhů odpadů, které jsou kontrolovány podle úmluvy. Míra jejich používání členskými státy se liší. Zatímco některé země je během vykazovaného období používaly, jiné je ve zprávách nepoužívaly a některé se rozhodly pro používání kódů evropského seznamu odpadů.

⁸ Údaje o celkovém množství vzniklých nebezpečných odpadů jsou poskytovány na základě nařízení o statistice odpadů.

deset kilogramů na osobu. Následovalo Řecko s 22 kilogramy na osobu. Rumunsko vykázalo nejnižší množství také v období 2007–2009 (šest kilogramů na obyvatele).

4. PŘEPRAVA ODPADŮ Z ČLENSKÝCH STÁTŮ

Podle oficiálních údajů poskytnutých členskými státy byla výše všech oznámených odpadů přepravovaných z členských států EU-27 v roce 2012 14 milionů tun, z čehož pět milionů tun byl nebezpečný odpad (tj. přibližně 7 % veškerého nebezpečného odpadu vzniklého v roce 2012). V roce 2011 to bylo 15 milionů tun a v roce 2010 to bylo 12 milionů tun (v obou letech tvořil nebezpečný odpad šest milionů tun). Pro srovnání, v období 2007-2009 činil průměr všech oznámených odpadů přepravovaných z členských států EU-27 ročně přibližně 11 milionů tun, z čehož osm milionů tun tvořil nebezpečný odpad (tj. přibližně 10 % veškerého nebezpečného odpadu vzniklého v roce 2012).

Od roku 2001 do roku 2011 se přeprava veškerého oznámeného odpadu přepravovaného z členských států zvýšila o 126 %. V roce 2012 se však tento trend změnil a množství „vyvezeného“ odpadu ve srovnání s rokem 2011 mírně kleslo o 2 %. Od roku 2001 do roku 2007 došlo ke značnému nárůstu množství všech oznámených odpadů přepravovaných z členských států (154 %). Avšak od roku 2007 do roku 2012 množství nebezpečných odpadů přepravovaných z členských států kleslo o 32 %.

Podobně jako v letech 2007–2009 bylo největším „vývozcem“ všech oznámených odpadů Nizozemsko, které v roce 2012 vyvezlo tři miliony tun odpadu. Druhým největším „vývozcem“ odpadu bylo Německo, které v roce 2012 vyvezlo dva miliony tun odpadů. V daném období bylo nejmenším „vývozcem“ Estonsko se 3 000 tunami v roce 2012.

V období 2010–2012 byly dvěma největšími „vývozci“ nebezpečného odpadu Francie a Itálie, přičemž Francie v roce 2012 vyvezla 958 tun a Itálie 977 tun. V období 2007–2009 bylo největším „vývozcem“ Nizozemsko, avšak v roce 2010 se množství nebezpečného odpadu vyváženého z této země snížilo o 73 %. Bulharsko, Estonsko, Kypr, Rumunsko a Slovensko vyvezly v období 2010–2012 nejmenší množství nebezpečného odpadu.

V roce 2009 představovala skupina Y1-Y18 největší množství a tvořila 37 % celkového množství veškerého oznámeného odpadu vyvezeného z EU-27. Podíl kategorie Y19–Y45 činil 13 % a podíl kategorie Y46–Y47 činil 12 %. Ačkoli podíl skupin odpadů Y19–Y45 (13–15 %) a Y46–Y47 (9–14 %) byl v období 2010–2012 zhruba stejný, podíl skupiny odpadů Y1-Y18 na celkovém množství veškerého oznámeného odpadu vyvezeného z EU-27 stále klesal, a to z 37 % v roce 2009 na 16 % v roce 2012. Důvodem tohoto poklesu je skutečnost, že u stále většího množství odpadu se ke klasifikaci použily namísto kódů Y kódy EU nebo vnitrostátní kódy. V roce 2009 bylo 34 % odpadu vyvezeného z EU klasifikováno podle kódů EU nebo podle vnitrostátních kódů, zatímco v roce 2012 to bylo 55 % odpadu.

V roce 2012 bylo pouze 1 % odpadu přepraveno bez klasifikace a v roce 2011 to bylo 0 %. Oproti předchozím rokům, kdy v roce 2009 byla přepravena 3 % odpadu bez klasifikace a v roce 2010 to byla 4 %, se jedná o značný pokles. Tento pokles je ještě významnější ve srovnání s dřívějšími roky (2005–2008), kdy se tento podíl pohyboval mezi 7 % a 14 %. Jedinými členskými státy, které v roce 2012 přepravovaly odpad bez klasifikace, byla Francie, Lucembursko a Řecko.

V roce 2012 bylo 94 % nebezpečných odpadů EU zpracováno v zemi původu⁹. Většina nebezpečných odpadů přepravovaných z členských států byla určena pro procesy využití. V letech 2012 a 2011 to bylo 70 % a v roce 2010 to bylo 73 %. Pro srovnání, v období 2007–2009 byl podíl „vyvezeného“ nebezpečného odpadu určeného k využití vyšší. V roce 2009 to bylo 72 %, v roce 2008 73 % a v roce 2007 78 %¹⁰.

V roce 2012 pocházelo 24 % nebezpečného odpadu přepraveného z EU-27 k využití z Francie. Dalšími významnými vývozci nebezpečných odpadů určených k využití byly Belgie (16 %) a Nizozemsko (14 %). Pro srovnání, v roce 2009 pocházelo 39 % nebezpečného odpadu přepraveného z EU-27 k využití z Nizozemska.

V roce 2011 bylo vykázáno nejvyšší množství oznámených odpadů vyvážených do zemí mimo OECD. Důvodem bylo velké množství oxidů železa, které Finsko v daném roce vyvezlo do Číny. Tento odpad byl později klasifikován jako materiál, který není odpadem, a finské orgány ho již neoznamovaly.

5. PŘEPRAVA ODPADŮ DO ČLENSKÝCH STÁTŮ

V roce 2012 výše všech oznámených odpadů přepravovaných do EU-27 byla 17 milionů tun, z čehož bylo přibližně sedm milionů tun nebezpečných odpadů. V roce 2011 dosahovalo toto množství 16 milionů tun (z čehož bylo devět milionů tun nebezpečných odpadů) a v roce 2010 to bylo 14 milionů tun (z čehož bylo osm milionů tun nebezpečných odpadů). Průměrné množství veškerého oznámeného odpadu, který byl ročně dovezen, se zvýšilo z 13 milionů tun v letech 2007–2009 na 16 milionů tun v letech 2010–2012 (v obou obdobích bylo 8 milionů tun nebezpečným odpadem).

Mezi lety 2001 a 2012 se množství všech oznámených odpadů přepravovaných do členských států zvýšilo o 129 %. Během téhož období se množství nebezpečného odpadu dováženého do členských států zvýšilo o 127 %, ačkoliv v roce 2012 došlo oproti předchozímu roku k poklesu o 23 %.

Množství veškerého oznámeného odpadu dovezeného do EU¹¹ v průběhu tohoto vykazovaného období dramaticky vzrostlo, a to ze 172 000 tun v roce 2010 na 679 000 tun v roce 2011 a 692 000 tun v roce 2012. To bylo způsobeno zejména nárůstem oznamování odpadů „dovezených“ a zpracovaných v procesech využití v Lotyšsku a na Slovensku. V případě Lotyšska bylo „dovezeným“ odpadem zejména palivo vyrobené z odpadu určené k využití. V případě Slovenska tvořilo hlavní „dovoz“ 147 000 tun „ostatních odpadů“, z nichž 95 % bylo dovezeno z Rakouska k využití

Stejně jako v letech 2007–2009 bylo Německo v tomto vykazovaném období největším „dovozcem“ veškerého oznámeného odpadu, přičemž v roce 2012 dovezlo šest milionů tun. Druhým největším „dovozcem“ v témže období byla Francie, která v roce 2012 dovezla dva miliony tun. Tyto dvě země byly v obou vykazovaných obdobích rovněž největšími „dovozci“ nebezpečného odpadu, přičemž v roce 2012 dovezlo Německo tři

⁹ Vzhledem k chybějícím údajům za rok 2012 byly odhady provedeny na základě starších údajů.

¹⁰ Některé nebezpečné odpady byly podrobeny „smíšenému“ zpracování (tj. kombinaci odstranění a využití).

¹¹ Země, které přistoupily k EU od roku 2004, s výjimkou Chorvatska.

miliony tun a Francie jeden milion tun. Pro srovnání, Malta v tomto tříletém období jakož i v období 2007–2009 nedovezla žádný odpad. Portugalsko přepravilo druhé nejnižší množství odpadu, a to pouhých 1 000 tun „dovezeného“ odpadu v roce 2012, přičemž veškerý tento odpad byl nebezpečný.

Stejně jako v případě odpadu vyvezeného z EU-27 představovala skupina Y1–Y18 největší množství, a to 20 % celkového množství veškerého oznámeného odpadu dovezeného do EU-27 v roce 2012. Podíl kategorie Y19–Y45 byl v téže roce 11 % a podíl kategorie Y46–Y47 7 %. Pro srovnání, v roce 2010 to bylo 26 %, 14 % a 8 %. Důvod tohoto poklesu je stejný jako v případě „vývozu“. Roste množství odpadu, kde se ke klasifikaci použily namísto kódů Y Basilejské úmluvy kódy EU nebo vnitrostátní kódy. V roce 2010 bylo 44 % odpadu dovezeného do EU klasifikováno podle kódů EU nebo podle vnitrostátních kódů, zatímco v roce 2012 to bylo 61 % odpadu. Je třeba poznamenat, že údaje za rok 2009 nebyly pro analýzu k dispozici.

Množství odpadu dovezeného do EU-27 bez klasifikace činilo 1 % v roce 2012 a 0 % v roce 2011. Pro srovnání, v roce 2010 to bylo 9 % a v roce 2009 to bylo 13 %. Jedinými zeměmi, které v roce 2012 neklasifikovaly některé odpady, byly Belgie, Česká republika, Francie, Kypr, Lotyšsko a Slovensko. Největší množství odpadu přepravovaného bez klasifikace bylo dovezeno do Francie, a to 55 000 tun.

Většina nebezpečného odpadu přepravovaného do členských států EU byla zpracována v procesech využití. V posledních letech však klesl podíl využití odpadů. Zatímco v roce 2003 bylo 84 % nebezpečného odpadu přepravovaného do EU-27 zpracováno procesem využití, v roce 2012 podíl využití činil 69 %, což znamená, že do zařízení k odstranění odpadů byl zaslán větší podíl nebezpečného odpadu.

V roce 2012 Německo „dovezlo“ 41 % celkového množství nebezpečného odpadu dovezeného do EU-27 k využití. Dalšími členskými státy s vysokým procentním podílem nebezpečného odpadu dovezeného k využití byla Francie (13 %) a Nizozemsko (12 %). Tyto tři země byly v roce 2009 rovněž největšími „dovozci“ nebezpečného odpadu k využití.

Stejně jako v předchozím vykazovaném období téměř veškerý nebezpečný odpad a ostatní oznámený odpad dovezený do členských států v období 2010–2012 pocházel z ostatních členských států a zemí ESVO (97 % nebezpečného odpadu a 98 % veškerého oznámeného odpadu). Podíl odpadů, které pocházejí z nečlenských zemí OECD, byl v letech 2010–2012 jak pro nebezpečný odpad, tak pro veškerý oznámený odpad minimální (3 % nebo méně).

6. NEDOVOLENÁ PŘEPRAVA, INSPEKCE A DONUCOVACÍ OPATŘENÍ

Ve vykazovaném období 2010–2012 bylo v rámci EU-27 oznámeno více než 2 500 případů nedovolené přepravy, přičemž počet případů rok od roku roste (přibližně 700 případů v roce 2010, 800 v roce 2011 a 1 000 v roce 2012)¹². Pro porovnání, v roce 2009 to bylo přibližně 400 případů. Údaje týkající se množství nedovoleného přepravovaného

¹² Je pravděpodobné, že některé případy byly hlášeny duplicitně; jednou zemí určení a jednou zemí odeslání.

odpadu v tunách nebylo možné ve zprávách z důvodu nejednotnosti v měrných jednotkách používaných členskými státy při vykazování uvést. Několik zemí například měřilo nedovolený přepravovaný odpad namísto v tunách v „nádobách“ či „nakládkách“.

Případy nedovolené přepravy odpadu vykázala většina členských států. Pouze Malta a Španělsko oznámily během vykazovaného období nulový výskyt těchto případů a Rumunsko pouze jeden případ. Belgie v období 2010–2012 vykázala nejvyšší počet případů a v tomto období na ni spolu s Německem a Nizozemskem připadlo téměř 60 % případů. V dodatku A. 2.0 pracovního dokumentu jsou tyto informace shrnuty.

Počet oznámených případů nedovolené přepravy odpadu by mohl znamenat značné zvýšení počtu nedovolené přepravy od předchozího vykazovaného období. Obdobně by to mohlo odrážet lepší vykazování ze strany členských států nebo účinnější kontrolní opatření, např. zvýšení počtu kontrol na místě. Ve zprávě síť Evropské unie pro provádění a vymáhání práva v oblasti životního prostředí (IMPEL) z roku 2012¹³ byl průměrný počet porušení k poměru k fyzickým kontrolám 25 %. To by naznačovalo, že účinnost prosazování členskými státy vyžaduje zlepšení a že přes zvýšený počet oznámených případů zůstává velká část nedovolené přepravy neodhalena¹⁴. Výše uvedené zřejmě naznačuje, že skutečný rozsah nedovolené přepravy v letech 2010–2012 byl značně vyšší, než je oficiálně hlášeno, ačkoliv je obtížné stanovit, do jaké míry tomu tak je.

Úroveň podávání informací členskými státy ohledně kontrol na místě byla všeobecně nízká a značně rozdílná. V některých případech byl oznámen celkový počet kontrol, zatímco v jiných případech byl tento údaj rozdělen, například podle správních kontrol, podle počtu fyzických kontrol nebo podle orgánu provádějícího kontroly. Tyto nesrovnalosti byly způsobeny tím, že členské státy definují kontroly na místě odlišně. Například Belgie rozumí „kontrolami na místě“ jednu fyzickou kontrolu, zatímco ostatní státy (např. Lucembursko) ji považují za širší operaci, která pokud možno zahrnuje několik fyzických kontrol. Navíc některé země byly schopny počet kontrol přesně vyčíslit, zatímco jiné pouze uvedly, že kontroly probíhaly, aniž by uvedly jak často. Podle sítě IMPEL by se správní a fyzické kontroly měly započítávat odděleně a poté sečíst, abychom získali celkový počet kontrol.

Příkladem země, která byla schopna předložit kvalitní údaje o počtu provedených kontrol, je Polsko. Polsko v roce 2011 vykázalo 3 200 kontrol na místě, z nichž 122 tvořily kontroly zařízení a 2 900 kontroly nákladu. Polsko v roce 2011 dovezlo 77 000 tun nebezpečného odpadu a vyvezlo 14 000 tun. To znamená, že na 1 000 tun přepravovaného odpadu připadlo 35 kontrol na místě. Jsou však vyžadovány spolehlivější údaje, aby bylo možné stanovit, kolik kontrol na místě na 1 000 tun přepravovaného odpadu pro EU jako celek lze považovat za osvědčený postup (pokud je to vůbec možné).

Podobně v období 2007–2009 byla nejčastějším důvodem nezákonnosti přeprava odpadů bez oznámení příslušným orgánům nebo porušující zákaz přepravy podle nařízení.

¹³ Síť Evropské unie pro provádění a prosazování právních předpisů v oblasti životního prostředí.

¹⁴ IMPEL (2012) *TFS Enforcement Actions III Project Report (March–October 2012)*, 2012, <http://impel.eu/wp-content/uploads/2013/07/IMPEL-Enforcement-Actions-III-Year-1-FINAL-Report-amended-MN-080713.pdf>

Nejčastějším následným opatřením bylo navrácení odpadu do země původu a udělení pokuty.

7. OBECNÉ ZÁVĚRY

Kvalita předkládání zpráv a kvalita údajů

Ve vykazovaném období 2010–2012 došlo oproti předchozímu vykazovanému období 2007–2009 k nárůstu počtu odpovědí zaslaných členskými státy.

Byly zjištěny značné rozdíly mezi údaji poskytnutými zeměmi „dovozu“ a zeměmi „vývozu“, pokud jde o množství přeshraniční přepravy odpadu. Nejméně přesným rokem pro předkládání zpráv byl rok 2011, kdy množství „dovezeného“ nebezpečného odpadu bylo o 17 % vyšší než „vyvezeného“ odpadu. V případě veškerého oznámeného odpadu činil rozdíl 5 %. Používání elektronické výměny dat na úrovni EU, kterou by využívaly příslušné orgány všech členských států, by mělo pomoci tyto rozdíly v budoucích zprávách snížit.

V tomto vykazovaném období došlo k dalšímu snížení množství přepravovaného odpadu bez klasifikace. V roce 2012 bylo pouze 1 % odpadu přepravováno bez klasifikace. Pro srovnání, v roce 2009 byla bez klasifikace přepravována 3 % odpadu. Tento pokles je ještě významnější ve srovnání s dřívějšími roky (2005–2008), kdy se tento podíl pohyboval mezi 7 % a 14 %.

Ze zprávy vydané sítí IMPEL v roce 2012 vyplývá, že skutečný počet případů nedovolené přepravy v letech 2010–2012 byl podstatně vyšší, než členské státy oficiálně oznámily.

Vznik nebezpečných odpadů

Vznik nebezpečných odpadů byl během vykazovaného období stabilní. V roce 2012 bylo v EU-27 vyprodukováno 76 milionů tun nebezpečného odpadu, v roce 2011 to bylo 75 milionů tun a v roce 2010 to bylo 76 milionů tun. Od roku 2007 do roku 2009 a od roku 2010 do roku 2012 se celkové množství vzniklého nebezpečného odpadu snížilo o 4 %. Průměrné vzniklé množství za rok v období 2007–2009 představovalo 79 milionů tun, přičemž v období 2010–2012 to bylo 75 milionů tun. Při zvážení dlouhodobého vývoje mezi lety 2000 a 2012 se však ukazuje, že množství nebezpečného odpadu vzniklého za rok se zvýšilo o 26 %.

Přeprava odpadů

V tomto vykazovaném období došlo k nárůstu množství přeshraniční přepravy oznámeného odpadu v EU-27. V roce 2012 dosahovalo množství veškerého oznámeného vyvezeného odpadu 14 milionů tun, přičemž v roce 2009 to bylo 12 milionů tun a v roce 2001 to bylo 6 milionů tun. V roce 2012 byla výše všech oznámených odpadů dovezených do EU-27 17 milionů tun, v roce 2009 to bylo 14 milionů tun a v roce 2001 to bylo 7 milionů tun. To by mohlo nasvědčovat tomu, že EU27 je čistým dovozcem oznámeného odpadu¹⁵.

¹⁵ Jednoznačný závěr je tedy obtížný, neboť bylo zjištěno, že byl vykázán příliš velký počet dovozů.

Navzdory nárůstu celkové přeshraniční přepravy oznámeného odpadu došlo ve vykazovaném období k poklesu přeshraniční přepravy nebezpečného odpadu. V roce 2012 bylo z EU27 vyvezeno pět milionů tun nebezpečného odpadu a do EU27 bylo dovezeno sedm milionů tun odpadu, což znamená, že EU-27 by mohla být s rozdílem dvou milionů tun čistým dovozcem nebezpečného odpadu. Dále v roce 2012 se 90 % přeshraniční přepravy nebezpečného odpadu odehrávalo mezi členskými státy, nikoliv s třetími zeměmi (tento údaj v roce 2011 a 2010 činil 86 %). To naznačuje vysokou úroveň soběstačnosti, pokud jde o zpracování nebezpečného odpadu v EU 27.

Množství nebezpečného odpadu zpracovávaného v zemi původu od předchozího vykazovaného období vzrostlo. V roce 2012 bylo 94 % nebezpečných odpadů EU-27 zpracováno v zemi původu. Zeměmi s mírou „vývozu“ vyšší než 40 % bylo Irsko, Lucembursko, Malta a Slovinsko. Pro srovnání, v roce 2009 bylo v zemi původu zpracováno 90 % nebezpečných odpadů EU-27.

Většina přeshraniční přepravy nebezpečného odpadu v roce 2012 byla zpracována v procesech využití (69 % odpadu dovezeného do členských států a 70 % odpadu vyvezeného z členských států). Obě hodnoty od roku 2009 poklesly, což znamená, že větší část nebezpečného odpadu byla zpracována v zařízeních k odstranění odpadu.

Nedovolená přeprava odpadu

Mezi lety 2010 a 2012 bylo oznámeno více než 2 500 případů nedovolené přepravy v rámci EU-27, z čehož přibližně 1 000 bylo ohlášeno v roce 2012. Pro porovnání, v roce 2009 to bylo přibližně 400 případů. Nicméně nízká kvalita údajů o nedovolené přepravě a různé počty prováděných kontrol na místě však brání provedení hloubkové analýzy výsledků EU-27 a jednotlivých členských států při snižování počtu těchto případů.

8. DALŠÍ KROKY

Na 12. zasedání konference smluvních stran Basilejské úmluvy byl přijat revidovaný formát pro podávání vnitrostátních zpráv, který strany začnou používat od roku 2016¹⁶. Tento nový formát má zlepšit kvalitu podávání zpráv, a to zejména pokud jde o klasifikaci odpadů, přičemž uvádění zvláštních kódů nebezpečného odpadu Přílohy VIII úmluvy (tj. seznam A) přestalo být nepovinné.

Nedávné změny zavedené nařízením (EU) č. 660/2014 se použijí ode dne 1. ledna 2016. Těmito změnami se nahrazuje slovo „kontrola na místě“ novou definicí obecnějšího výrazu „kontrola“, což má zvýšit jednotnost odpovědí členských států. Podle nové změny musí členské státy vytvořit do 1. ledna 2017 plány kontrol, které obsahují minimální soubor prvků a jsou založeny na posouzení rizik, jehož cílem je mimo jiné stanovit minimální počet požadovaných kontrol. Cílem změny je dále poskytnout orgánům zapojeným do kontrol rozšířenou pravomocí, které jim umožní na základě důkazů rozhodnout, zda přepravovaná látka nebo předmět představují odpad a zda lze přepravu považovat za nedovolenou přepravu odpadu.

¹⁶ Nemá vliv na příští tříletou zprávu Komise, která pokrývá období 2013–2015.

Jak Komise oznámila ve svém akčním plánu pro oběhové hospodářství přijatém dne 2. prosince 2015, přijme další opatření, která pomohou zajistit řádné provádění nařízení a budou zaměřena na toky odpadu vysoké hodnoty, jako jsou např. vozidla s ukončenou životností, s cílem zabránit ztrátám surovin.